

- Stormen tar upp mycket där barn kan känna igen sig - "han var dum mot mig och då vill jag hämnas" - men de tänker också i termer av förlåtelse och försoning.

Annika Halvarson satte upp Stormen med 11- 12-åringar i Lärjedalens dramagrupp utanför Göteborg

RH: Hur kom ni på att ni ville spela Shakespeare?

- Det kom egentligen från eleverna själva. "Vi vill göra 'riktig' teater, Annika, vi vill göra Shakespeare". Några av flickorna hade förslag på Romeo och Julia, så jag tryckte upp lite olika scener både ur den och andra pjäser, klassiska såväl som moderna. De fick spela upp och sedan frågade jag igen vad de ville göra, och svaret blev åter Shakespeare, helst Romeo och Julia. Problemet var bara att alla ville vara Julia, och rolluppsättningen i den är kanske inte så rolig: den har väldigt få kvinnliga roller. Jag läste och läste för att få fatt i en annan pjäs att spela, gick igenom bl.a. En midsommarnattsdröm och Trettondagsafton, men fastnade till sist för Stormen, dels för att där finns så många roller och dels för att den har många roliga karaktärsroller, så för barnen har det inte så stor betydelse om man är pojke eller flicka. De får fåktas med svärd och de får spela burleska scener.

- Barnen blev jättetända på pjäsen direkt och vi började med att gå igenom texten och de fick ställa frågor. Vi satt inte ner och hade någon direkt textanalys, för barnen tycker att

sådant blir för tråkigt. Jag tror mycket på att de snarare förstår genom att spela upp pjäsen, så de fick ganska omgående börja agera. Där var det lättare för mig och gå in och fråga saker som "vad betyder det?" och "varför säger han så?" När t.ex. Antonio vill göra en komplott mot kungen kan man diskutera: "Vad vill han göra?" "Han vill döda kungen!" "Hur tror du att Antonio tänker och hur säger han detta till Sebastian, hur ser han ut i kroppen när han säger det?" På så sätt kan man hela tiden komma fram till vad texten betyder och hur personerna tänker och handlar och varför. Som vuxen sitter man mycket mer ner och analyserar, men med barn sätts det på plats mycket bättre när det kommer till handling och de får agera med kroppen, till exempel använda svärderna för att fånga själva känslan. Det fastnar direkt när man jobbar så.

- Alla fick prova alla roller för att känna vad som skulle passa dem, för att sedan skriva ner vilka roller de kunde tänka sig, och när jag så kom med förslag till rollfördelning var alla väldigt nöjda. Jag varnade dem för att det kommer att innebära ett jättarbete, eftersom det är så mycket text: "Är ni beredda att lägga ner så

mycket arbete? Det kommer att bli extra repetitioner och ni kommer att få jobba mycket med texten hemma?" Och visst, de ville absolut göra det här.

- Barnen övade mycket hemma med föräldrar och syskon för att sedan repetera tillsammans och försökt att agera ut trots att de haft manus i hand. Det är där jag brutit in och ställt frågor, men ibland har de fått fortsätta spela tills en känsla infinner sig, även om de inte till fullo förstår vad som händer i början. Ganska sent var de tvungna att släppa manus, för att jag skulle kunna ge vettig regi. Det är viktigt att avdramatisera och påtala att det inte är jätteviktigt att texten kommer exakt som det står, men det har den ju ändå gjort, just för att man tar bort det där kravet, som annars kan ge väldiga blockeringar, det kan haka upp sig. Vi kan också experimentera med texten, använda egna ord för att bättre förstå, men att sedan alltid återgå till texten, som är Margreta Söderwalls bearbetning i serien Läs och Spela. Vi har på sin höjd strukit några rader.



Antonio, Gonzalo, Alonzo och Sebastian. Foto Annika Halvarson

RH: Vad ska man tänka på när man spelar teater med barn?

- Det får inte bli tråkigt, även om själva inrepeteringen är lite tråkig, något som de vet, men det gäller att varva med lite roligare drama-övningar och lekar, beroende vad de behöver just då. De kanske behöver komma loss i kropp eller tal och vi gör då en lek som egentligen hjälper dem att utveckla det vi håller på med, men *barnen* upplever det mer som något annat och roligare. Det är också viktigt att ge kritik på ett positivt sätt. Om någon till exempel bara rabblar texten finns det sätt att säga det på ett mindre negativt sätt med frågor som: "Vad tror du han vill med det?" eller "Hur skulle *du* känna det om nån gjorde så mot *dig*?" eller "Hur arg tror du han *är*?" När de sedan kommer dit jag vill ger jag mycket beröm. Det tycker jag är en framkomlig väg i arbetet med barn. Det är också viktigt för mig att inte tänka elitistiskt, att välja roller efter hur duktiga de är eller hur de ser ut, utan snarare utifrån deras lust. Om man jobbar så kan man i stället tona ner eller dra upp roller utifrån vem som spelar dem. För mig är det själva processen som är viktig, att utveckla de här barnen och se hur stolta och nöjda de är när de lyckas. Jag ger negativ kritik bara vid ett tillfälle och det är när någon är elak mot andra. Man skrattar aldrig *åt* varann, utan *med* varann.

RH: På vilket sätt kan Stormen vara en lämplig pjäs att spela just med barn?

- Stormen tar upp mycket där barnen kan känna igen sig. Han var dum mot mig och då vill jag hämnas på honom, men att man inte straffar utan försonas. Barn tänker oftast i termer av förlåtelse och försoning. Prospero får de andra att tänka till kring det där. Om man dessutom tänker på de olika scenerna så kastas man mellan höga berg och djupa dalar, allt ställs i kontrast, till exempel den oskuldsfulla Miranda mot det den vilde Caliban, förälskelse mot hat. Sådana kontraster bär barnen också inom sig, jag kan vara arg och glad, jag kan vara dum och snäll. Det finns många att identifiera sig med, till och med Caliban kan man ibland känna sympati för. Barnen vill försoning och tyckte att även Caliban skulle få följa med på båten på slutet. Jag arbetar mycket utifrån sagoteater och därför var sagospellet Stormen en bra pjäs att arbeta med. Den har sina sagoväsen och hela pjäsen är upp-



Ariel och Prospero. Foto Annika Halvarson

byggd av smådelar. En del är triangeldramat mellan Prospero, Miranda och Ferdinand. Där finns många små roliga episoder, som skulle kunna vara hämtade ur folksagan.

- I Stormen finns en del burleska scener jag funderade över, till exempel scenen där Stefano, Trinculo och Caliban är berusade. Jag lät det vara och var beredd på att barnen kanske skulle vilja prata om det. Det gjorde vi också och när man går i femman har man väl inte varit berusad, men man har sett en del och har mycket idéer om det där. Där finns också detta med att Caliban har varit på Miranda. Man kan komma till sådana frågor när man jobbar med den här typen av pjäser. Vi har löst sådant genom att prata om det och barnen ser det inte alltid på samma sätt som vi.

Text: Roland Heiel

Gruppen spelade sin version av Stormen på Litterära sällskapens scen under under bok- och biblioteksmässan i Göteborg i september 2002.

Skådespelarna om sina roller:

Siri Molin (Prospero):

Han var rätt dum mot många, men han var snäll mot sin dotter. Och det var ju bra att han bara förlät alla på slutet.

Sara Dabolin (Miranda):

Hon kanske inte pratar jättemycket men det kändes som en stor roll ändå. Man kunde spela ut bra, för hon var inte så komplicerad som person.

Sara Hultén (Ariel):

Hon passade mig bäst för hon hade inte så långa texter men ändå var hon mycket på scen. Det är roligt att spela så 'tyken' som hon var fast hon ändå var snäll.

Mia Lindell (Caliban)

Kul att spela kille för då får man spela mer och klä ut sig mer. Jag var klädd i säckar och skinn och var helt grå i ansiktet. Mycket att lära sig men det gillar jag.

Sofia Nordström (Alonzo och Ceres)

Det är roligt att spela girig för då får man mer uppmärksamhet. Det blir lite mer handling i en pjäs när det är några skurkar med.

Johan Gustavsson (Sebastian)

Han var egentligen både snäll och elak, fast snäll blev han mest på slutet. Innan dess var han en stor skurk som var rolig att spela.

Ylva Winberg (Antonio, Båtsman, Iris)

Jag tyckte mycket om Båtsman för jag fick skrika och spela ut. Antonio var en svikare och en sån får också spela ut mer än den som är snäll.

Isabelle Börjesson (Ferdinand)

Det var en bra roll. Han var snäll och rätt ledsen, för han trodde hans pappa var död. Men så blev han kär och blev glad igen fast han var ändå egentligen rätt ledsen.

Gabrielle Johansson (Gonzalo)

Jag ville spela den rollen för att jag gillade namnet som lät så snällt. Så visade det sig att han var snäll också, den snällaste i hela pjäsen.

Sofia Bertilsson (Trinculo)

Jag tyckte om att spela honom för jag är nästan som han, en pajas. Jag gillar komiska roller. Scenen där Stefano slår mig på käften är både rolig att spela och se på.

Sara Gelsi (Stefano)

Han har roliga repliker men han är en riktig skurk som försöker lura Caliban att bli kung över ön. Såna bovar är kul att spela för man får spela ut.

Regi: Annika Halvarson
Musik: Josué Trelles, panflöjt
Ardeshir Zebardast, santour
Sarjo Bah, djembetrumma